

EUGENIO MONTALE

Négy vers a Szépiacsontokból

Hozd el a napraforgót, hogy só szítta földbe

(Portami il girasole ch'io lo trapianti)

Hozd el a napraforgót, hogy só szítta földbe,
kertembe ültethessem el, és égre tárva
napestig hadd vetüljön a kéklő tükörre
elevensárga arcának vágyakozása.

Ami sötét, a fény felé haladna,
a testek mind a színek özönében
enyésznek el, a színek a zenében.
Megszűnni hát a kalandok kalandja.

Jöjj; hozd el a növényt, mely hívogatva ott jár,
ahol szóként derengnek kristálytisza fények,
és párlatára tisztul le az élet;
hozd el a napraforgót, napfénynek bolondját.

Nyikorgón jár a kerti kút csigája

(Cigola la carrucola del pozzo)

Nyikorgón jár a kerti kút csigája,
a víz fölér, s a fénnel egybeolvad.
Emlék remeg a telemert vödörben,
a tiszta körben árnykép mosolyog rám.
Szűnő peremhez közelítem arcom:

Eugenio Montale (1896–1981) Nobel-díjas olasz költő, író, kritikus, műfordító, a 20. századi líra klasszikusa. Legjellemzőbb formajegye a „tárgyi megfeleltetés”, melyet a hasonló módszerrel élő T. S. Eliottól függetlenül, vele párhuzamosan dolgozott ki. A hermetizmus irányzatához áll legközelebb, pályája vége felé azonban experimentalista irányt vett. Szépiacsontok című legelső kötete 1925-ben jelent meg, ennek magyarul még ismeretlen négy darabját most a *Tutte le poesie* (Összes versei, Mondadori, 1984) című életmű-kiadás alapján közöljük.

a múlt fakul, régivé lesz mögöttem,
máshoz szegődik...

S íme, csikorog már
a vaskerék, átad a mély toroknak;
túnt látomás, messzire távolodtál.

Meglelt-elért boldogság, pengeélen

(Felicità raggiunta, si cammina)

Meglelt-elért boldogság, pengeélen
kell lépdelnünk utánad.
Szemünk előtt pislákoló sugár vagy,
lábunk alatt reccsenő jéglepel,
ki bizton szeret, lám, hozzád se érjen.

Ha rátalálsz egy bánattól emésztett
lélekre s földerítéd, hajnalod
szelíd s megindító, mint háztetők alatt a fészkek.
De a gyermek sírását nem csitíthatod,
ha labdája házrengetegbe tévedt.

Talán egy hajnalon, ha üveges homály

(Forse un mattino andando in un'aria di vetro)

Talán egy hajnalon, ha üveges homály
kísér s megfordulok, föltáru az igézet:
hátam mögött a semmi, lépteim nyomán
az űr; s riadtan nézem majd, akár a részeg.

Aztán, mint egy vetítívásznon, már a dombok,
fák, házak új, csalóka tábora fogad.
De megkésik vele; a sosem forgolódók
között továbbmegyek, s megőrzöm titkomat.

FABIO PUSTERLA

A zárójelek

Az erózió

eltünteti az Alpokat, először völgyeket ás,
majd meredek szurdokokat, összeomlást jelez,
pótolhatatlan ürességet, örvényeket. A csikorgás
a menekülés jele: ez a verdikt.

Maradnak a kátyúk, az esetleges menedékházak,
a megpihenés szünetei, a guruló kövek, a barlangok és a mocsaras síkságok.

Az Új Világban ott lesznek, mint nagy zuhanások és szintaktikai fák, mint elvesztett bizonyosságok és állítások, a zárójelek, a közbeszúrt mondatok és az indulatszavak: a holnap cölöpjei.

Tél vége, 1983

Tűz (tűz!) és ropogó

lángok a mezőkön és szélvihar
az emberek háza fölött.

Én azonban üvöltő párduc

vagyok: csikorgatom

a hegyes fogaimat, leereszkedem a gleccserekről,

a kék sziklákról, átöltözöm (kifestem magam),

illatos leszek, így közelítek, majd elragadom őket.

A vért és a csontokat keresem.

Fabio Pusterla (1957. Mendrisio) olasz nyelven író svájci költő, fordító, kritikus, tanár. Verseire a civil elhivatottság, ugyanakkor a hétköznapi, apró, feledésre ítélt dolgok megfigyelése, megidézése jellemző. Chiassóban nőtt fel, jelenleg Luganóban él és tanít. Egyéb díjak mellett 2007-ben neki ítéltek a második legrangosabb svájci irodalmi díjat (*Premio Gottfried Keller*).

Fehér hajó

Különleges fényviszonyok szükségesek,
szeles idő legyen és felhők a tó fölött, szürkesség.
Az egyik oldalsó nyiladékból
indulhatna egy sugár, vagy valami kisebb villanás,
ha áthaladna egy hajó, lomhán, úgy,
mint amikor valaki minden nap utat tör magának az életben,
fáradtsággal, remények nélkül, tapogatózva,
mint egy csüggedt kis hajó.
Egy pillanatra elvakítana hófehérsége.

SZOKÁCS KINGA fordítása

SEJBEN LAJOS: TÍZ LÉPCSŐ (A TELJESSÉG FELÉ)

DERES KORNÉLIA

Porz-Wahn

I.

Errefelé a vonatok nem késnek, kínosan pontosak. A sínek előre vezetik a hangot, előbb a surrogás, aztán a vörös féreg menetelése. Akkor az agy elfelejt minden sérelmet, minden kopást. De félek, ez is csak teória, a sejtekben előre kódolt a bukás. Néha alagutakban megyünk, hosszú gömbvillámok követnek. Az ablaktükörben harag lapul, alattomos. Mint egy nyelv, amit nem beszél senki.

II.

Városainkat űrhajósok alapították. A földeken miniházakban terem a jóság, alumíniumbokrok mögött gyúlik a láthatatlan anyag. Benne úszkálnak nagy szemű, porcos halak. Benne kaparnak jóllakott ebek. Az alagutakban holdkövet bányásznak. Aztán kiterítik: Wahn díszben áll, az idegvégződések közti kapcsolat megszakad. És éjszaka lesz, kozmikus porral teli. Szökési sebességem egyre nő.

MOLNÁR LAJOS

Pipára gyűjtasz Baalbekben

Sétálsz Baalbekben, de nem
a mai turistáktól zsúfolt városban,
hanem a Csontváry festette
kék, lapos tetős házak között.
Elérsz a kép bal szélére,
az áldozókőhöz. A gyufaszálat végighúzod
az oldalán, rágyűjtasz aranybarna
tajtékipipádra. Irinyi János vagy,
a foszfort ólom-dioxiddal kevered,
és feltalálod a gyufát. Asztalodon
a gyufaszál. Addig nézed,
míg elárulja a nevét: Lignónak
hívják. Vajon mire való
a gyufa? Ha lekaparod a méreg
részét, szétszedett töltőceruzából
papírgolyókat lőhetsz ki.
A megmaradt farészt kihegyezed
fogpiszkálónak. Ha a gyufaszálat
pillanatragasztóval összeilleszted, akár
a Vörösmarty tengerjárót is megépítheted.
Laksz gyufaszálban, otthonná
formálsz az óceánjárót. És mire való
az áldozókő? Kisétálsz Baalbekből
a rozsdaszínű partok felé.

Ceruza vagy, régi délutánokra emlékezel

Ott, az íróasztalon azokra
a régi délutánokra emlékezel,
amikor a tátrai szelek zúgását
hallottad a Nagy-tarpatak

mellett. Milyen jól nézel ki
Csontváry festményén! Szükséged
van grafitra is, ezt majd
1564-ben fedezik fel az angliai
Scatwaite völgyében. Nem,
nincs rajtad radír, amit
írsz, az örökké megmarad.
Mexikóban 1965-ben valaki
papírra veti: „Hosszú évekkel
később, a kivégző osztag
előtt, Aurteliáno Buendia
ezredesnek eszébe jutott,
az a régi délután, mikor
az apja elvitte jégnézőbe.”
Amit írsz, az megmarad,
mint azok a régi délutánok.

Ha a levegőt öleled, kedvesed benne van

Az izzó pukkan és zörögve
széthull a burkolólapon. Ha nem leszel,
az vagy: negatív előjel. Gyökeredzik
fölfelé a fa, s rajta
alma csüng a földalatti
égben. Fölfelé zuhannak
a bútorok, a kanalak, s a Napban
elégnek. Csak a nem-lét
ága-boga nő. Már nem akarsz
semmit, minden csak úgy
megtörténik. Már nem mászol
fel a fára, tenyered az alma
felé fordítod, és az belepottyan. Ha
a levegőt öleled, kedvesed
benne van. Ha párnára hajtod
a fejed, az párnává válik,
így fogadod az álmot. Ha nem
leszel, az a jó, majd máshol,
egy másik idő.